

BULETINUL

SOCIETĂȚEI NUMISMATICE ROMÂNE

APARE LUNAR.—ABONAMENT ANUAL 3 LEI.—NUMÉRUL 50 BANI

Sediul la cancelaria Museului Național de antichități
Palatul Universității din Bucuresci

În urma concursului instituit pentru premiarea modelului de medalie a lui Ștefan-Vodă-cel-Mare, comitetul instituit pentru examinarea lucrărilor, întrunindu-se în ziua de 15 Aprilie, a încheiat următorul proces-verbal :

„Astăzi, 15 Aprilie anul 1904, subscriși, membrii ai consiliului de administrație al societății numismatice române, întrunindu-ne sub președinția D-lui M. C. Sutz, președintele societății, ne-am constituit în juriu examinator pentru concursul publicat în vederea bătărei unei medalii comemorative cu privilegiul patrucentenarului lui Ștefan-Vodă cel-Mare, și am procedat la lucrări precum urmază :

Modelurile în gips, primite până astăzi, orele 5 $\frac{1}{2}$ p. m., sunt în număr de cinci :

1° cu motto „Dumbrava” ; 2° cu motto „Copăcenii” ; 3° cu motto „Ramnuzia Rupil” ; 4° cu motto „1504—1904” ; 5° cu un semn. S'a mai primit și un desen, cu un plic, fără motto.

Având în vedere că din modelurile prezentate, cel cu motto „Ramnuzia Rupil” ne oferă un cap mai apropiat cu chipul vechiu de reprezentare al eroului, juriul, în unanimitate, îi acordă premiul de 200 lei.

Deschizându-se plicul, se constată că artistul este D. *Celesti Fabio*, profesor de desen la școala de arte și meserii din Iași.

Pentru acesta s'a încheiat prezentul proces-verbal, care va fi adus la cunoștința consiliului societății în ședința de la 19 luna curentă, spre a avisa la măsurile mai departe pentru bătarea medaliei în cestiune.

M. C. Sutz, Gr. G. Tocilescu, Alex. G. Cantacuzino, George Severeanu.

*
*
*

În urma acestora, consiliul de administrație, în ședința de la 19 Aprilie, luând cunoștință de toate modelurile premiate, precum și avându-se în vedere că dintre toate ofertele primite pentru executarea părții mecanice (bătarea de medalii și gravarea stațetei), casa *Wilh. Mayer și Frz. Wilhelm din Stuttgart* a făcut oferta cea mai avantajoasă, consiliul, în unanimitate, a decis ca să se trimită modelul la sus numita Casă, pentru a se bate atât numărul de medalii cerut de onor. minister al cultelor și instrucțiunii publice, cât și acel trebuitor societății.

Ședința din 8 Martie 1904, ora 5 p. m.

Președinția D-lui M. SUTZ

Membrii prezenți : D-nii Gr. G. Tocilescu, Lt.-Colonel G. Iordănescu, C. Alessandrescu, Carol Stork, E. D. Mirea și G. Severeanu.

D. Al. G. Cantacuzino, fiind bolnav, absenteză.

Se votază în unanimitate D. Ion P. Christu ca membru activ al societății.

Ordinea Țilei: Adresa D-lui ministru al cultelor și instrucțiunii publice, prin care roagă societatea să primescă înscărinarea, de a bate o medalie comemorativă, având portretul Domnului Moldovei, Ștefan-cel-Mare, și care medalie va fi împărțită premianților din școlile Statului.

D. președinte M. Sutz crede că importanța cestiunei stă în faptul executării portretului Domnitorului, căci sunt cunoscute discuțiunile urmate acum câțiva ani cu ocaziunea facerii monumentului de la Iași. Se discută atunci dacă trebuie executată figura purtând barbă sau nu, și se pare că discuțiunea nu a fost încă închisă.

D. Gr. G. Tocilescu arată că monumentul de la Iași înfățișează pe Ștefan-cel-Mare purtând barbă, de și documente foarte importante îl arată purtând numai mustați. Sunt astăzi cunoscute două portrete, contemporane lui, unul găsit pe o Evanghelie actualmente în Bucovina și un altul în colecțiunea Muzeului Național, pe un patrafir.

Ceea ce a condus comisiunea înscărinată cu facerea monumentului de la Iași, de a face pe Domnitor purtând barbă, au fost picturile bisericesti, care trebuiesc a fi considerate postume și care îl înfățișează ca sfânt, pentru a corespunde legendei din popor. Crede că, de ore-ce nu avem date istorice sigure de cât portrete fără barbă, societatea va trebui să represinte ast-fel figura marelui Domnitor, purtând însă ca inscripție de unde a fost luat acel portret.

În ceea ce privește reversul medaliei, adresa ministerului nu ne arată nimic; se poate că ar dori să însemne numele premiantului.

Se delogă *D. Gr. G. Tocilescu* de a face o schiță asupra aversului și reversului; iar *D. C. Alessandrescu* să ceară detalii ministerului asupra mărimii și reversului medaliei.

Ședința din 22 Martie 1904, ora 5 p. m.

Președinția D-lui *M. Sutz*

Membrii prezenți: D-nii *Gr. G. Tocilescu, Lt.-Colonel G. Iordanescu, Const. Alessandrescu și G. Severeanu.*

Se votază în unanimitate D-nii *Doctor G. Demetriade și Munteanu-Râmnic* ca membrii activi ai societății.

Ordinea Țilei: Adresa onor. ministerului cultelor și instrucțiunii publice relativ la comandarea medaliei lui Ștefan-cel-Mare.

Dupe explicațiunile date de *D. C. Alessandrescu*, ministerul ne cere ca aversul să fie ocupat de bustul lui Ștefan-cel-Mare fără barbă, întors spre dreapta, iar reversul purtând inscripțiunea datelor însemnate ale domniei lui. Cerându-ne un număr de la 3.000—4.000 medalii.

D. președinte M. Sutz arată că lucrul de care trebuie să ne interesăm este, în primul rând, modul artistic de execuțiune; pentru că societatea va trebui să publice un concurs, la care prezentându-se artiștii noștri, vom avea o operă națională și, în același timp, și artistică. Fondurile însă lipsind, D-sa oferă suma de 200 lei, care va fi dată ca premii celor mai bune lucrări. Rămânând ea, în urmă, dacă modelul în gips va fi apt de a fi gravat, să-i tragem la o casă din străinătate care va executa lucrul mecanic.

În ceea-ce privește figura Domnitorului, cât și inscripțiunea, *D. Gr. G. Tocilescu* va da artiștilor toate deslușirile de care au nevoie.

În parte la discuțiune toți membrii prezenți și se decide ca să se publice concursul cât mai neîntârziat. Lucrările trimise pentru a fi premiate vor fi judecate de o comisiune compusă din D-nii: *Mih. Sutz, Gr. G. Tocilescu, Al. G. Cantacuzino și G. Severeanu.*

CATE-VA MONEDE ANTICE INEDITE DIN DACIA ȘI MOESIA

DE

W. Knechtel

Studiul monedelor din Dacia și Moesia a fost prelucrat cât se poate de complet de către profesorul *B. Pick* în opera sa „Die antiken Münzen von Dacien und Moesien“.

Prin reveduirea, studierea și gruparea sistematică a materialului numismatic referitor până în timpul când s'a pus cartea la tipar, opera acesta a ajuns la o perfecțiune neîntrecută, grație faptului că a vizitat în persoană și a cercetat colecțiunile publice și private ale diferitelor localități și instituțiuni din totă Europa pe unde se păstrează ast-fel de monede. Printre acestea voi să citez și cele făcute colecțiunilor din București, ajutat fiind de concursul bine-voitor ce i s'a dat de savanții noștri în numismatică.

De regretat este numai că până astăzi nu a apărut volumul al doilea a acestei opere din cauza divergențelor serioase ce s'au ivit între autor și Academia regală de științe din Berlin, dupe cum imi scrie profesorul *Pick*, care a luat asupra-și publicațiunea monedelor antice ale coloniilor din Grecia de Nord. Continuarea lucrărilor acestui „Corpus“, dupe retragerea oficială a profesorului *Pick*, este acum în mâna doctorului *Regling* de la cabinetul numismatic regal din Berlin.

S'ar putea crede că materialul numismatic privitor la coloniile grecesc în volumul I-ii s'a epuizat cu desăvârșire. Cu toate acestea s'au descoperit de la publicarea opului în anul 1898, un număr de monede cari, nu se găsesc trecute acolo, prin urmare cari sunt noi și nedescrise și pe cari le am în colecțiunea mea. Propun deci că să fie publicate în Buletinul societății noastre numismatică.

Monedele descrise mai jos provin mai toate din Constanța din pământul clasic al Metropolei Pontos Tomeos, orașului Tomis, unde au fost aduse la lumina Țilei în cea mai mare parte cu ocazia săpăturilor făcute

pentru temeliiile clădirilor nou executate în anii din urmă după intrarea Dobrogei în stăpânirea guvernului român și înflorirea orașului Constanța prin portul Grandios înființat în ultimul timp și prin care orașul va dobândi iarăși importanța cea mare pe litoralul Mării Negre, pe care a avut-o în timpurile antice de peste două sute de ani înaintea erei noastre.

Materialele provenit din săpăturile de obicei s'a transportat la țărmul Mării, unde prin forța talazurilor isbite de mal și prin surparea și prăbușirea terenului de la mal s'a spălat și au fost puse la evidență monedele ascunse în pământ, cari se caută pe malul Mării de către tinerimea tătară îndată după ce s'a potolit vultorea valurilor.

Dintr'un număr de mai multe sute de monede grecesci din coloniile de pe țărmul Mării Negre, atât asiatice cât și europene, eu singur posed un număr de peste două sute de piese numai de ale orașului Tomis, toate de tipuri diferite; despre acestea voi trata cu ocaziune, după ce va eși volumul al doilea din monedele antice din Dacia și Moesia.

De o dată urmăz descripțiunea monedelor cari nu erau cunoscute de profesorul Pick până în timpul publicațiunei și cari se pot considera ca inedite.

Viminacium

IMP M IVL PHILIPPVS AVG.

Bustul lui Philipp cu corónă de lauri, cu manta și cuirasa spre dreapta.

B. 22. G. 3,68

PMSC OLVIM în Exerga AN. VIII.

Figură femeiască în picioare cu capul gol, fără căciula phrygienă, într'un costum lung, privind spre stînga între un taur și un leu. Animalele pășesc spre dînsa, taurul spre dreapta și leul spre stînga.

Profesorul Pick clasifică această monedă la No. 118 *) ca dubioasă, de ôre-ce mărturisirea lui Panel, care menționează moneda acesta în colecțiunea lui Aletti din Ragusa, nu i se pare destul de sigură, observând însă că existența unei astfel de monede ar putea să fie posibilă, ceea-ce se și dovedește prin exemplarul meu. Mărimea de 28, de alt-fel pusă în parentesă, nu corespunde cu moneda mea, care are numai 22²/₃, cu o greutate de 3,68 gr.

Kallatis

1

Capul cu coif a Athenei spre dreapta, într'un cerc de perle.

B. 15. G. 4,38.

KAA Scrisul în trei rânduri într'o corónă
ATIA de lauri și un cerc de perle pe mar-
NON gine.

2

Capul lui Dionysos juvenil cu corónă de iederă spre dreapta, într'un cerc de perle.

B. 22. G. 7,67.

KAAAA.

Scrisul d'asupra unei coróne de iederă; înăuntrul corónei un monogram ; la marginea corónei spre dreapta Thyrsos.

Contramarca un cap nelămurit, pare că este al Athenei.

3

Capul Demetrei cu o corónă de spice spre dreapta. Contramarca nu se poate preciza.

B. 22. G. 6,40.

KAAAA

Scrisul d'asupra unei coróne de iederă, înăuntru un monogram ; alături de el probabil trei spice la marginea corónei spre dreapta Thyrsos.

4

MWTAKIAEΓ EVHPA AVΓ

Capul Otaciliei cu diademă spre dreapta.

B. 28. G. 6,33.

KAAAATI ANON

Artemis ca vânătoresă repezindu-se spre dreapta, îmbrăcată cu un costum scurt (chiton) încinsă, cu manta în vînt și încălțată cu cisme, cu tolbă pe umăr; mâna dreaptă ridicată în sus, în mâna stîngă ține un arc; pe lângă dînsa un câine sărind spre dreapta.

În câmpul din stînga Γ

Istros

I. Autonom

Doce capete bărbătești juvenile, din față, cel de la dreapta întors.

Arg. 18 G. 6,75

ETPIH.

Aquila de mare cu ciocul cingulind capul unui delfin cu capul spre stînga. De desupra delfinului un monogram \mathbf{M} .

*) Moneda acesta se deosebesc de cea Pick No. 363 prin mărimea ei, care este de 28 în loc de 25; pe urmă prin marca de valoare Γ care se află în câmpul din stînga, în loc de Exerga.

2. *Supratipar*

Un leu pășind spre dreapta.
D'asupra lui ΒΑΣΙΛΕΥΣ.
De desupt ΑΥΣΙΜΑΧΟΥ.
B. 21 G. 4.28

ΙΣΤΡΠΙ.

Aquila de mare cu ciocul cingulind capul unui
delfin îndreptat spre stânga.

Acesta este o monedă a lui Lysimachos pe d'asupra căruia s'a bătut în orașul Istros tipul acestui oraș, aquila de mare pe un delfin cu inscripțiunea ΙΣΤΡΠΙ. Din tipul original, capul Athenelor se mai poate distinge puțin pe când la avers nu se poate distinge nici un supratipar.

3. *Septimius Severus*

ΑΥΚ | ΑΓΕΙΤΤΙ | ΚΕΥΗΡΟC II.
Capul lui Severus cu corună de lauri spre dreapta.
B. 30 G. 14.57

I | CT | ΠΙΗΝ in Exerga ΩΝ.

Călăreț bărbos cu Kalathos spre dreapta; calul ridică piciorul drept de înainte; îndărătul calului un baston ascuțit pe d'asupra căruia șede o pasăre spre dreapta.

Acestă monedă frumoasă și bine conservată este o variațiune a acelei P. No. 492 și se deosebesc prin diferența în despărțirea literilor.

4. *Septimius Severus*

ΑΥΚ Α ΚΕΙΤΤΙ | ΚΕΥΗΡΟC II.
Capul lui Severus cu corună de lauri spre dreapta.
B. 30 G. 17.95

ICTPI | Η ΝΩΝ.

Kybele cu Kalathos tronând spre stânga, în mână dreaptă întinsă ține o cupă; brațul stâng este rezemat pe Tympanon; în dreapta și în stânga tronului jos câte un leu; cel de la dreapta pășesc spre dreapta, cel de la stânga spre stânga, amândouă cu capul întors înapoi.

Moneda această este o variațiune a celei P. No. 496. Se deosebesc prin diferența în împărțirea literilor. Mărimea arătată acolo de 39 trebuie să fie o eroare de tipar.

5. *Iulia Domna*

ΙΟΥΛΙΑ | ΑΟΜΝΑ C.
Bustul Iuliei spre dreapta.
B. 24 G. 10.18

ICTPIHNΩΝΑ.

Zeitate fluvială cu partea superioară a corpului golă culcat spre stânga; în mână dreaptă întinsă ține un pește; brațul drept este rezemat pe o urnă din care isvorea apă; în mână stângă ține un fir de trestie inclinat în câmpul de sus Γ.

Remarcabil la această monedă inedită, foarte bine conservată, este marca de valoare Γ, care numai nu o dată s'a observat la o monedă a orașului Istros.

Pe urmă greutatea de 10.18 gr. care la acest nominal este extraordinar de mare, și care nu numai atinge dar chiar întrece de multe ori nominalul Δ.

6. *Elagabalus*

ΑΥΚ ΜΑΥ | ΑΝΤΩΝΙΝΟC.
Bustul lui Caracalla cu corună de lauri, cu mantă și cuirasă spre dreapta.
B. 27 G. 10.23

ICTPIH | Ν ΩΝ.

Apollo îmbrăcat cu un costum lung, în piciorul din față, cu capul dirijat spre stânga; în mână dreaptă ține plectronul și rezemând Lyra cu mână stângă pe un stâlp (stele).

Moneda această foarte bine conservată este o variațiune a celei P. No. 515; greutatea însă este mai mică, pe urmă lipsesc pe densa nominalul Δ.

7. *Alexander Severus*

ΑΥΤ Κ ΜΑΥΦ ΚΕΒΗ | ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC.
Capul lui Alexandru cu corună de lauri spre dreapta.
B. 27 G. 8.41

ICTPI | Η ΝΩΝ.

Herakles juvenil, gol, pășind spre dreapta cu mâciucă pe umărul drept; de pe brațul stâng întins atârna pielea leului și în mână ține arcul.

În câmpul din stânga Δ.

Remarcabil la această monedă inedită este tipul lui Herakles cu măciucă pe umărul drept, care este nou de tot și nu s'a observat pe nici o altă monedă. Se pare că a servit de model pentru a stampila statua de bronz a lui Herakles, ce se atribuie lui Lysippos, maestrul cel mai mare al plasticei peloponense, provenit din Macedonia, ce se păstrează astăzi în muzeul de la Constantinopol.

(Reinach, Catalogue du Musée de Constantinople No. 596).

Istrianon Limen (?)

Rota cu patru spițe.

B. 12 G. 1.48

B. 9 G. 0.95

IST în câmp.

Monede turnate.

Profesorul Pick spune, în opera sa, că numismații s'aun sfârșit de a clasifica aceste monede turnate printre acelea ale orașului Istros din partea sudică a gurilor Dunărei sub cuvânt că nu se cunoștea nici o localitate din Dobrogea unde s'ar fi găsit ast-fel de monede, pe când în împrejurimile orașului Olbia de la gurile riului Borysthenes s'aun găsit numeroase exemplare.

Aceste două monede P. No. 533 și 534, pe care le posed în colecțiunea mea, provin din Constanța. Cu acesta se sdruincină presupunerea că orașul Istros de pe la gurile Dunărei n'ar putea să fie locul lor de origină, din cauză că nu s'aun găsit ast-fel de monede în Dobrogea. Prin urmare, nu este de loc exclusă posibilitatea ca monedele acestea să fi putut, cu toate acestea, fi turnate în orașul Istros, mai curând de cât în dubioasă colonie Istrianon Limen sau în orașul Olbia după cum presupun alți numismați, cu a căror monede tipul nostru cu legenda IST n'are nici o legătură, de și rota din avers se găsește și pe monedele cele mai vechi ale orașului Olbia, însă cu legendă complet deosebită.

Markianopolis

Severus Alexander și Mamaea

ΑΥΤ Κ ΜΑΥΡΕΥΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟCΙΟΥ ΜΑΜ.

Bustul lui Alexandru cu corună de laur, cu manta și cuirasă spre dreapta și bustul Mamaei spre stânga, ambele față în față.

B. 25 G. 8.15

VII IOV ΓΕΤΟΥΑ | Ι ΚΟΥ ΜΑΡΚΙΑΝΟ
in Exerga ΗΟΑΙΤ.

Concordia cu cupă și cornul de abundență în picioare spre stânga.
In câmp din stânga E.

Nikopolis ad Istrum

1. Iulia Domnă

ΙΟΥΛΙΑ ΔΟ | ΜΝΑΕΒΕΑ

Bustul Juliei spre dreapta.

B. 26 G. 8.80

VII ΓΑΛΛΑΟΥ ΝΙΚΟΠΟΛΙ.

in Exerga ΗΠΟCΙC.

Aquila cu aripile întinse stând din față pe un postament ornamentat, cuprins între două insignii militare; capul cu o corună în cioc ridicat în sus spre dreapta.

2. Caracalla

ΑΥ. Κ. ΜΑΥ | ΑΝΤΩΝΙΝΟC.

Bustul lui Caracalla cu corună de laur spre dreapta.

B. 24 G. 9.95

VII ΑΥΡΓΑΛΛΕ ΝΙΚΟΠΟΛΙ

in Exerga ΗΠΟCΙ.

Templu cu patru colonne; în mijlocul columnelor Asklepios în picioare din față cu capul dirijat spre stânga cu un baston pe care se încolăcesce un șerpe sub subsóra dreptă.

3. Plantilla

ΦΟΥΑ ΠΛΑΥΤΙΛΛΑ CΕΒΑCΤ

Bustul Plantillei drapat spre dreapta.

B. 26. G. 11.90.

VII ΑΑΥΡ ΓΑΛΛΑΟΥ ΝΕΙΚΟΠΟΛΙΤ ΗΠΟC ΙC

Împăratul Caracalla călare, galopând spre dreapta cu manta în vânt; în mâna dreptă ridicată în sus el ține o lance dirijată spre un mistreț ce alergă spre dreapta.

4. Geta

ΑΥΤ Κ Η ΓΕΤΕ ΠΡΕΤΑC ΑΥ

Bustul lui Geta cu corună de laur și manta spre dreapta.

B. 28. G. 11.30.

ΦΑΘΑΗΛΙΑΝ ΝΙΚΟΠΟΛΙ

in Exerga ΗΠΟC Ι

Dionysos gol, numai cu cisme, în picioare spre stânga; în mâna dreptă el ține Kantharos; brațul stâng este rezemat pe Thyrsos împodobit cu panglică.

5. Diadumenianus

ΜΟΗΕΑΛΙΑΣ ἑ ΜΕΝΙΑΝΟΥ Κ

VII CTA ДИДМУНИАНУСЪ НИКОЛОДИФОНИУ

in Exerga CJC

Bustul lui Diadumenianus cu o coroană de lauri,
cu mantă și cuirasă spre dreapta.

B. 27. G. 12.95.

Impăratul Diadumenianus cu o coroană de lauri
pe cap, în picioare spre stânga, îmbrăcat în costum
militar; în mâna dreaptă întinsă el ține un glob și
mâna stângă este rezemată pe sceptru.

MEDALIA UNIREI PRINCIPATELOR ROMĂNE.

(7 și 9 Octombrie 1857)

În Buletinul Societății *Numismatice Române* No. 2 din Martie, am citit o critică făcută asupra medaliei întâlnirii armatelor române la Socola, care a fost inventată de unii speculanți pentru a o pune în vânzare. Felicit pe autorul aceluși articol de ideea ce a avut de a denunța asemenea invențiuni, care vatămă atât istoria țerei, cât și pe colecționari.

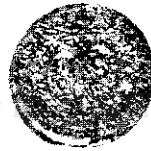
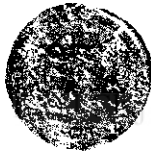
Găsească ar fi necesar și o descriere asupra medalilor care sunt foarte rare, fie din cauză că au fost bătute într'un număr mic de exemplare, fie că nu au fost păstrate; cum de ex.: Medalia 7 și 9 Octombrie 1857; Medalia oferită lui Cuza-Vodă de județul Tecuceiu la 1863; Curtea de casațiune, 1864; Decorația »Pentru devotament și curajiu«, înființată de Cuza în 1864, etc., medalii de o mare valoare istorică.

Pentru a le scote din praful uitărei, m'am propus ca, pe cât va fi posibil, să descriu, o dată cu acelea, și impregiurările în care au fost bătute.

Voi începe dar cu medalia *Unirea Principatelor*:

La 7 Octombrie 1857 Adunarea ad hoc a Moldovei votează unirea Principatelor: Moldova și Țera Românească; iar în ședința VI-a, care a avut loc la 9 Octombrie, tot în acel an, s'a votat și de Adunarea ad hoc din București acest mare act. La sfârșitul ședinței, însă, neuitatul General Tell, unul din deputați, propune să se bată o medalie în memoria acelei zile de fericire și de putere națională ¹⁾.

Iată și descrierea ei:

Pe avers observăm armele Țerei Românești și Moldovei, d'asupra cărora este ochiul lui Dumnezeu și inscripția: »*Dieu protège la Roumanie*».

Pe revers sunt două scuturi. Cel din dreapta reprezentând pe S-tu Gheorghe și cel din stânga pe S-tu Dumitru; impregiurări două ramuri de lauri cu legenda, în partea superioară: *7 et 9 Octob. 1857*; iar dedesubt »*Vox populi vox dei*».

Medalia în diametru de 15 mm., cu o tórtă, a fost bătută în aur: greutate gr.: 2,79; arg.; greutate gr.: 2,40.

Se pare că medalia este făcută la Paris, dar fără să aibă numele gravorului, precum se obișnuiesc.

Acastă piesă este unica cu inscripție franceză și numai istoria ne-ar putea da o explicațiune în această privință. Această medalie mi s'a fost oferită de D-na Ecaterina I. Avinianu și este în colecțiunea mea.

D. Panku.

DESPRE MEDALIILE STRĂINE CU PRIVIRE LA ISTORIA ȚEREI

DE

George Severeanu

Pe când în secolii trecuți, glyptica în străinătate ajunsese la un înalt grad de dezvoltare, căci fie-care eveniment istoric devenea prilegiul bătărei unei medalii, care avea drept scop să comemoreze aceste fapte; la noi, ea nu s'și avea încă linișă. Într'adevăr, acesta o atribuim faptului că, prin secolul al 17-lea și la începutul celui următor, stabilitatea domnitorilor era foarte precară, și dacă se întâmpla veru-un eveniment, domnitorii aveau cu totul alt gând de cât să 'l perpetueze printr'o medalie. Acesta este și cauza pentru care vedem medalii române apărând așa târziu, și anume sub domnia lui Alex. Ghika IX (1834—1842) în țera românească, și sub Mihail Sturdza (1834—1848) în Moldova.

Cunosc numai trei excepțiuni: Medalia lui Mihail Bravul (1600); o medalie comemorativă a serbărei de 25 ani de domnie a lui Constantin Vodă Brâncoveanu (1713), care însă nu trebuie să se confunde cu seria de monede al acestor domnitori și o medalie a lui Constantinus Hangerli (1791).

Dar dacă noi eram așa de săraci, nu este mai puțin adevărat că glyptica străină ne-a dat numeroase exemplare, care prezintă o importanță considerabilă pentru istoria țerei noastre. Se înțelege foarte bine cum țerele surori, fiind teatrul nesfârșitelor războaie (ruso-polonezo-austriaco-turce), și, în același timp, aceste ținuturi deveneau în toate timpurile și la toate ocaziunile fructul cel scump, pe care voiau să 'l răpescă fie-care din puternicii vecini. Pentru fie-care din aceste fapte, învingătorii consacrau câte o medalie comemorativă, care din cauza relațiilor strânse deveneau pentru istoria noastră, adevărate monumente istorice. Ele explicau în cele de mai adese ori intențiunile de care erau călăuziți învingătorii. Ași putea da ca exemplu un prea intere-

¹⁾ »Buletinul ședințelor Adunării ad hoc al Moldovei. No. 3 din 14 Octombrie 1857, ședința din 7 Octombrie și »Monitorul Adunării ad hoc» No. 2 din 19 Octombrie 1857, ședința VI-a din 9 Octombrie.

sant exemplar al păcei de la Passarowitz (1718), și pe care se vede harta ținuturilor noi, încorporate în Imperiul german, și, în deosebi, Olenia, etc.

Descrierea acestora o cred, prin urmare, de o mare importanță; ele vin să desrădă o întrăgă pagină de suferință ale poporului român și ne înfățișă, în același timp, priinul inel din scurtul lanț al medaliilor istorice române.

Trei sunt țările de la cari posedăm asemenea exemplare, și anume: Câte-va poloneze atribuite cu deosebire în secolul al 17-lea; mult mai numeroase cele germano din secolul al 17-lea, și câte-va în al 18-lea, și, în fine, medaliile rusesci cari formă, prin numărul și continuitatea lor, o serie foarte bogată. Cele mai multe le vedem bătute în secolul al 18-lea și puține în al 19-lea.

Dupe evenimentele la care se rapoartă medaliile străine cu privire la istoria țării, le putem divide în trei mari clase, și anume:

1° Răsboie al căror teatru era ținuturile române;

2° Tratat de pace, care ne priveau în deosebi;

3° Medalii bătute în onorea generalilor, omenilor mari de Stat, etc., cari, fie că guvernau cât-va timp la noi, fie că le ocupa ținuturile militare.

În descrierea lor nu ne vom ține de cronologie, ci vom urma pe măsură ce ne vor fi cunoscute, rămânând ca în urmă să se clasifice.

Medalia Contelui de Munch

(Guvernatorul Moldovei în 1739)

Burchard-Christofor Conte de Munch, se născu la 1683 în orașul Neuenhendorf, din comitatul de Oldenburg. El avu o vieță foarte agitată. La vârsta de 16 ani intră în armata franceză, apoi în cea spaniolă; făcu campania din Italia și Flandra sub comanda principelui Eugeniu. În 1716 trecu în serviciile Poloniei unde fu numit comandantul armatelor saxone și a gardei regale. Căp-va ani dupe aceea, în 1721, se duse în Rusia unde Petru-cel-Mare îl urcă succesiv Conte, guvernator al Sf. Petersburg, inarșal al armatelor împărătesci Ana, sub a cărei domnie își și arată calitățile sale răsboinice.

Într'adevăr, el bate pe tătari la Crimeea, apoi pe Polonezi în 1736; ia Otchakow în 1737; iar în 1739, în răsboiul ruso-turc, este trimis ca generalisimul armatelor rusesci, pe câmpiile Moldovei, pentru a se lupta în contra inamicului. În August 1739 ocupă Hotinul, dupe care se scoboră în Moldova intrând cu mare pompă în luna Septembrie în Iași.

Voiu împrumuta descrierea ce urmăză din lucrarea D-lui A. Xenopol¹⁾ pentru a se vedea influența acestui militar în Moldova.

În scurtul timp când guverna Moldova, Munch se purta mândru cu boerii și cu Mitropolitul, astfel că își instrăinează simpatiile lor, ceea ce de sigur că trebuie să se pară curios pentru un om ce și el năzuia la domnia Moldovei. Mai mult încă, prin regulamentul său în 12 capitole el făcea mai mult să se simtă jugul asupritor al dominațiunii rusesci. Acest regulament stabilea două puncte principale: recunoșcerea supremației rusesci și plata unui tribut lui Munch.

D-nu A. Xenopol, analizând guvernământul lui Munch, arată cât de greșită îi era politica sa; și cum numai grație acestei politici s'a format în țară o partidă anti-rusă, care o vom vedea că merge progresând, infiltrând astfel viitorimeii, neîncrederea în supremația rusescă.

Dupe încheierea păcei de la Belgrad, în 18 Septembrie 1739, retrăgându-se armatele rusesci, Contele de Munch se reintorșe în patrie, unde influența sa a început să decadă. Inamicul său înverșunat, Biron, obținut în 1742 de a fi trimis în surghiun în Siberia, confiscându-i-se averile. Cu venirea pe tron a lui Petru III, este rechemat la Curtea Rusiei, unde sub Împărătesa Caterina II este numit chiar director general al Porturilor Balticeii.

Î se atribuie mai multe scrieri istorice din cari trebuie amintită memoriile sale asupra răsboiului Ruso-Turc (Munchs-Tagebuch in Ernst Hermann. Beiträge zur Geschichte des russischen Reichs. Leipzig.), în care găsim o descriere detaliată asupra stărei țării Moldovei.

Cu ocaziunea faptelor mai sus descrise, i se bate lui Munch o medalie comemorativă în 1739.

Medalia de 44 m/m diametru, foarte bine lucrată, este în Argint. (gr. de 29 grame). Gravată de Oexlein, cel mai reputat artist al Rusiei din acele vremuri, de la care avem nenumărate exemplare istorice.

¹⁾ Vezi Istoria Românilor de Xenopol, vol. V, pag. 51, prenum și cronicile lui Ioan Niculea.

Aversul reprezintă bustul generalului, vădit din față cu inscripțiunea: CHRISTOPH: BURCH: COMES DE MUNICH GENERALIS CAMPI MARESCH: RUSSIAE (L. L. OEXLEIN. F.).

Pe revers vedem o alegorie, reprezentând pe zeul Marte, care ridică sulita după un grup de 5 soldați turci (?), cari fug d'naintea zeului. D'asupra alegoriei este inscripția: FVLMEN BELLI; iar dedesupt: VINCENDO TVRGAS ET TARTAROS MDCCXXXIX (veți descrierea acestei medalii în *Weltl. V. Wellenheim. Verzeichniss s. Münzen und Medaillensammlung. No. 14.348* și în *Otto Helbing* (catalog eines berühmteur alten Münzen und Medaillen cabinets 1903, No. 15.342). Din această din urmă colecțiune provine această piesă care se găsește în colecțiunea mea.

DONAȚIUNI

Societatea primind următoarele donațiuni :

Trei sute lei de la D. M. Șutzu, președinte activ.

Două sute lei de la D. A. Cantacuzino, secretar.

Medalia de argint a facultății de medicină, de la D. G. Severeanu, sub-secretar, și

Un volum relativ la Numismatica Transilvană (Resch) și un anuar al colecționarilor internaționali, de la D. E. Groner, membru fondator,

Exprimă căldurósele sale mulțumiri onorabilor donatori.

BIBLIOGRAFIE NUMISMATICĂ

I. Colonel A. Budișteanu. *Catalogue de Pendules et montres anciennes.* (Vol. in 32 pag. 1904 Tip. Gutenberg).

Autorul posedând unu din cele mai bogate colecțiuni de pendule, orologii și ceasórnice antice, le-a descris cu multă competență într'un catalog special. Sunt 242 piese variate, care arată progresele științei și artei orologeriei din diferite țări, în acești din urmă trei secolii. Casele celebre; E. Norton, Gardner, Wachter, Breguet, Jos Perr. Waucher, etc., își au reprezentate cele mai frumoase exemplare. De alt-fel această colecțiune unică la noi, atrage deja de mult timp atențiunea cunosătorilor.

II. Colecțiunea de monede poloneze. Sig. v. Chelmuński, Szarawka s'a vindut prin licitație publică de expertul *Otto Helbing*, din Munich, în luna Aprilie. Este una din cele mai bogate colecțiuni în monete și medalii poloneze, conținând 1.997 piese, în majoritate de aur și extrem de rare. Pe lângă acesta, numismatica orașelor Dantzig și Thorn, precum și medalii istorice, dintre cari unele în raport cu istoria țării noastre, vor atrage credem pe mulți amatori.

De alt-fel, catalogul ilustrat cu 17 planșe în fototipie, redă și va perpetua piesele cele mai rare și interesante din colecțiune.

III. Dr. *Jacob Hirsch*, expert în Munich, ține în luna Maiu o licitație de monete antice, grece și romane, din colecțiunea Dr. M... Catalogul ilustrat cu 18 planșe în fototipie conține 1.173 de monete antice, toate de cea mai bună conservăție și foarte rari. În tot-d'a-una amatori găsește, în deosebi, în licitațiunii piese rare și prin a căror achizițiune își îmbogățesc colecțiunile speciale.

IV. Casa *Brüder Egger*, din Viena, a ținut în luna Aprilie o importantă licitațiune a unei colecțiuni de monete romane (bronz mare și aur), precum și de monete și medalii din Brandenburg în Franken, Salzburg, St. George, etc. Această colecțiune conține 701 piese descrise de experți într'un catalog care este însoțit de 10 tabele în fotolitografie.

G. S.

SCHIMBĂRI ȘI VÂNDĂRI DE PIESE NUMISMATICE

Pentru înlesnirea completării colecțiilor speciale, se înființează rubrica de față, în care se vor publica cererile și ofertele de monete, medalii, manuscrise, etc. În acest scop, D-nii membrii cari doresc a profita de această rubrică gratuită, sunt rugați a trimite D-lui George Severeanu, sub-secretar, strada Cămpineanu No. 25, cererile și ofertele D-lor.

I. Un membru al societății oferă următoarele medalii de bronz: 1) Dealul Spierei, 1848; 2) Divanul ad-hoc, broșă, 1857; 3) Intâlnirea armatelor la Socola, 1859; 4) Carol, Domnul Românilor, 1866; 5) Căsătoria Domnitorilor, 1869; 6) Stînțirea Drapelului Guardia Civică din Galați, 1869; 7) Expoziția Craiova, 1869; 8) Nascerea Princesei Maria, 1870; 9) Biserica Domnița Bălașa, 1881; 10) Portul Constanța, medalie oficială, 1896, și 11) Jubileul Domniei Regelui Carol, cu bordura dublă, 80 mm., 1891.

Contra uneia din următoarele medalii: județul Tecuci, lui Cuza-Vodă, 1863; Mihail Sturdza, 1840; Const. Brâncoveanu, 1713, medalia cea mare disă Taler.

Sub-secretar, G. Severeanu.